പാശ്ചാത്യ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ

4

WESTERN SOCIOLOGISTS

S2L3A7

സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ വിപ്ലവയുഗകാലഘട്ടത്തിന്റെ (Age of revolution) ശിശുവെന്നു വിളിക്കാറുണ്ട്. മൂന്നു പതിറ്റാണ്ടായി സംഭവിച്ച വിപ്ലവകരമായ മുന്നേറ്റങ്ങൾ സാമൂഹിക ജീവിതത്തിൽ വലിയ മാറ്റങ്ങളുണ്ടാക്കിയ പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പടിഞ്ഞാറൻ യൂറോപ്പിൽ ജന്മംകൊണ്ടതിനാലാണ് സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ ഇങ്ങനെ വിളിക്കുന്നത്. സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിന് വഴിയൊരുക്കിയത് മൂന്നു വിപ്ലവങ്ങളാണ്. ജ്ഞാനോദയം അഥവാ ശാസ്ത്രവിപ്ലവം (The Enlightenment or Scientific Revolution), വ്യാവസായിക വിപ്ലവം (Industrial Revolution) ഫ്രഞ്ച്‌വിപ്ലവം എന്നിവയാണവ. ഈ പ്രക്രിയകൾ യൂറോപ്യൻ സമൂഹത്തിൽ മാത്രമല്ല, യൂറോപ്പുമായി ബന്ധം പുലർത്തുന്ന ലോകത്തിലെ മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിലും മാറ്റമുണ്ടാക്കി.

ഈ അധ്യായത്തിൽ പാശ്ചാത്യസമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞരായ കാൾ മാക്സ്, എമിൽ ദുർഖീം, മാക്സ് വെബർ എന്നീ ചിന്തകരുടെ പ്രധാന ആശയങ്ങളാണ് പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് അടിത്തറ

പാകിയത് ഇവരുടെ പ്രാമാണികസമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ (Classical Sociology) ആശയങ്ങളാണെങ്കിലും ഈ ആശയങ്ങളും ഉൾക്കാഴ്ചകളും വർത്തമാനകാലത്തും പ്രസക്തമാണ്. അവ വിമർശനങ്ങൾക്ക് വിധേയമാക്കപ്പെടുകയും പ്രധാനപ്പെട്ട ചില പരിവർത്തനങ്ങളിലൂടെ കടന്നുപോവുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ആശയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുന്നതിൽ സാമൂഹികസാഹചര്യങ്ങൾ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നു. സമൂഹശാസ്ത്രം ഉദയംചെയ്ത സാഹചര്യങ്ങൾ നമുക്കൊന്നു പരിശോധിക്കാം.

സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലം (The Context of Sociology)

യൂറോപ്പിൽ ആധുനികയുഗവും ആധുനികതയുടെ പശ്ചാത്തലവും കൊണ്ടുവന്നത് മൂന്നു പ്രക്രിയകളാണ്. ജ്ഞാനോദയത്തിലെ യുക്തിചിന്ത, ഫ്രഞ്ച്വിപ്ലവത്തിലെ രാഷ്ട്രീയ പരമാധികാരം, വ്യാവസായികവിപ്ലവം തുടക്കംകുറിച്ച വൻതോതിലുള്ള ഉൽപ്പാദന സമ്പ്രദായം എന്നിവയാണവ. ഇത് 'സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ പരിചയപ്പെടൽ', എന്ന ഒന്നാം അധ്യായത്തിൽ സവിസ്തരം പ്രതിപാദിച്ചതിനാൽ, ഇവിടെ ഈ സുപ്രധാന മാറ്റങ്ങളുടെ ധൈഷണികമായ അനന്തരഫലങ്ങൾ മാത്രമാണു ചർച്ചചെയ്യുന്നത്.

'സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ പരിചയപ്പെടൽ' എന്ന അധ്യായത്തിൽ യൂറോപ്പിലെ ആധുനികയുഗത്തിലെ സാമൂഹികസവിശേഷതകളെക്കുറിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയല്ലോ. അവ എപ്രകാരമാണ് മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ച മൂന്നു പ്രക്രിയകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് എന്നു ചർച്ചചെയ്യുക.

ജ്ഞാനോദയം (The Enlightenment)

പതിനേഴാംനൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉത്തരാർധത്തിലും പതിനെട്ടാംനൂറ്റാണ്ടിന്റെ പ്രാരംഭത്തിലും പശ്ചിമയൂറോപ്പ് ലോകത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിപ്ലവകരമായ പല ചിന്താരീതികൾക്കും സാക്ഷ്യം വഹിച്ചതിനെ ജ്ഞാനോദയം എന്നു പറയുന്നു. ജ്ഞാനോദയം മനുഷ്യനെ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ കേന്ദ്രസ്ഥാനത്തു പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും യുക്തിചിന്തയാണ് മനുഷ്യന്റെ മുഖ്യസവിശേഷതയെന്നു സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. യുക്തിപരമായും വിമർശനാത്മകമായും ചിന്തിക്കാനുള്ള കഴിവ് മനുഷ്യനെ അറിവിന്റെ ഉൽപ്പാദകനും ഉപഭോക്താവുമാക്കി മാറ്റി. മറ്റൊരർഥത്തിൽ, ചിന്തിക്കാനും യുക്തിവിചാരം ചെയ്യാനും കഴിയുന്നവരെ മാത്രമേ സമ്പൂർണമനുഷ്യരായി കണക്കാക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. അല്ലാത്തവർ പ്രാകൃതസമൂഹങ്ങളിലെ തദ്ദേശീയരെപ്പോലെ, അല്ലെങ്കിൽ കിരാതരെപ്പോലെ (Savages) അപൂർണരും കഴിവു കുറഞ്ഞവരുമായിരിക്കും. സമൂഹം മനുഷ്യസൃഷ്ടിയായതുകൊണ്ടുതന്നെ സമൂഹത്തെ യുക്തിപരമായി അപഗ്രഥിക്കാനും മനസ്സിലാക്കാനും മനുഷ്യർക്കു സാധിക്കും. ഇതിനായി മുമ്പു ലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന പ്രകൃതി, മതം, ദൈവങ്ങളുടെ അമാനുഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവയും കേന്ദ്രസ്ഥാനത്തുനിന്നു മാറ്റി പ്രതിഷ്ഠിക്കണം. അങ്ങനെ ജ്ഞാനോദയം മനുഷ്യമനസ്സുകളിൽ മതേതരവും ശാസ്ത്രീയവും മാനവികവുമായ മനോഭാവം വളർന്നുവരുന്നതിനു സഹായകമായി.

ഫ്രഞ്ച്വിപ്ലവം (The French Revolution)

1789-ലെ ഫ്രഞ്ച്വിപ്ലവം വ്യക്തികൾക്കിടയിലും ദേശരാഷ്ട്രങ്ങളിലും രാഷ്ട്രീയ പരമാധികാരം എന്ന ആശയം വിളംബരം ചെയ്തു. ഈ മനുഷ്യാവകാശപ്രഖ്യാപനം എല്ലാ പൗരരുടെയും സമത്വത്തിന് ഊന്നൽ നൽകുകയും ജന്മസിദ്ധമായ പ്രത്യേകാവകാശങ്ങളെ ചോദ്യംചെയ്യുകയും ചെയ്തു. വിപ്ലവത്തിനു മുമ്പ് ഫ്രാൻസിൽ ആധിപത്യം

പുലർത്തിയ മത-ഫ്യൂഡൽ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അടിച്ചമർത്തൽഭരണത്തിൽ നിന്ന് വ്യക്തികളെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇത് കാരണമായി. കുലീനരുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള എസ്റ്റേറ്റുകളിൽ അടിമവേല (കരാറധിഷ്ഠിത തൊഴിൽ) ചെയ്തിരുന്ന കർഷകർ സ്വതന്ത്രരാക്കപ്പെടുകയും ഭൂപ്രഭുക്കന്മാർക്കും ചർച്ചുകൾക്കും നൽകിയിരുന്ന അന്യായമായ നികുതികൾ റദ്ദാക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. സ്വതന്ത്രപൗരർ എന്ന നിലയിൽ പരമാധികാരമുള്ള വ്യക്തികൾക്ക് അനേകം അവകാശങ്ങൾ ലഭിച്ചു. നിയമത്തിനു മുമ്പിലും രാഷ്ട്രത്തിലെ മറ്റു സ്ഥാപനങ്ങളിലും അവർക്ക് തുല്യത ലഭിച്ചു. വ്യക്തിയുടെ സ്വകാര്യതയെ മാനിക്കാൻ രാഷ്ട്രം തയാറായി. അതിന്റെ നിയമങ്ങൾക്കു ജനങ്ങളുടെ കുടുംബജീവിതത്തിൽ കടന്നു കയറാൻ കഴിയാതായി. രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പൊതുമണ്ഡലവും കുടുംബത്തിന്റെ സ്വകാര്യ മണ്ഡലവും വ്യക്തമായി നിർവചിക്കപ്പെട്ടു. പൊതുമണ്ഡലത്തിനും സ്വകാര്യമേഖലയ്ക്കും യോജിച്ച തരത്തിലുള്ള പുതിയ ആശയങ്ങൾ വളർച്ച പ്രാപിച്ചു. ഉദാഹരണത്തിന്, മതവും കുടുംബവും സ്വകാര്യമണ്ഡലത്തിലും വിദ്യാഭ്യാസം പൊതുമണ്ഡലത്തിലുമായി. അതിലുപരി ഒരു കേന്ദ്രീകൃത സർക്കാരും പരമാധികാരവുമുള്ള ഒന്നായി ദേശരാഷ്ട്രവും പുനർനിർവചിക്കപ്പെട്ടു. ഫ്രഞ്ച്‌വിപ്ലവത്തിന്റെ പ്രതീകങ്ങളായ സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, സാഹോദര്യം എന്നിവ ആധുനികരാഷ്ട്രത്തിന്റെ മുദ്രാവാക്യങ്ങളായിത്തീർന്നു.

വ്യാവസായികവിപ്ലവം (The Industrial Revolution)

പതിനെട്ട്, പത്തൊൻപത് നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ ബ്രിട്ടനിൽ ആരംഭിച്ച വ്യാവസായികവിപ്ലവമാണ് ആധുനികവ്യവസായത്തിന് അടിത്തറ പാകിയത്. ഇതിന് പ്രധാനപ്പെട്ട രണ്ടു തലങ്ങളുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, വ്യാവസായിക ഉൽപ്പാദനത്തിൽ ശാസ്ത്രസാങ്കേതികവിദ്യയുടെ ഉപയോഗം. പ്രത്യേകിച്ച് പുതിയ യന്ത്രങ്ങളുടെ കണ്ടുപിടിത്തവും പുതിയ ഊർജസ്രോതസ്സുകളുടെ ഉപയോഗവും. രണ്ടാമതായി, വ്യാവസായികവിപ്ലവം മുൻകാലത്തെക്കാളും കൂടുതലായി തൊഴിലിനെ സംഘടിപ്പിക്കാനും വിപണികൾ വികസിപ്പിക്കാനും പുത്തൻ രീതികൾ കണ്ടെത്തി. തുണിവ്യവസായ രംഗത്ത് ഉൽപ്പാദനം വർധിപ്പിച്ച സ്പിന്നിങ് ജെന്നി പോലുള്ള യന്ത്രങ്ങളും ആവിയന്ത്രങ്ങൾ പോലുള്ള പുതിയ ഊർജസ്രോതസ്സുകളും ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിൽ വിപ്ലവകരമായ മുന്നേറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ഫാക്ടറിസമ്പ്രദായത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിനും സാധനങ്ങളുടെ വൻതോതിലുള്ള ഉൽപ്പാദനത്തിനും ഇതു കാരണമായിത്തീർന്നു. ലോകത്തെമ്പാടുമുള്ള വിപണികളിലായി സാധനങ്ങൾ വൻതോതിൽ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. അവയുടെ ഉൽപ്പാദനത്തിനാവശ്യമായ അസംസ്കൃതവസ്തുക്കൾ ലോകത്തിന്റെ പലഭാഗങ്ങളിൽനിന്നു ശേഖരിക്കപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ വൻതോതിലുള്ള ആധുനികവ്യവസായം ഒരു ലോകവ്യാപക പ്രതിഭാസമായിത്തീർന്നു.

ഉൽപ്പാദനരംഗത്തെ ഈ മാറ്റങ്ങളുടെ ഫലമായി സാമൂഹികജീവിതത്തിലും സുപ്രധാന മാറ്റങ്ങളുണ്ടായി. നഗരങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ഫാക്ടറികളിൽ ഗ്രാമങ്ങളിൽ നിന്നു പിഴുതെറിയപ്പെട്ട് തൊഴിൽതേടി നഗരങ്ങളിലെത്തിച്ചേരുന്ന തൊഴിലാളികളായിരുന്നു ജോലിചെയ്തിരുന്നത്. തൊഴിലാളികൾക്ക് തുച്ഛമായ വേതനമാണ് ലഭിച്ചിരുന്നത്. അതിനാൽ ജീവിക്കുന്നതിനായി പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും കുട്ടികളുമെല്ലാം ഫാക്ടറികളിലെ അപകടകരമായ സാഹചര്യങ്ങളിൽ മണിക്കൂറുകളോളം തുടർച്ചയായി ജോലിയെടുക്കാൻ നിർബന്ധിതരായി. അങ്ങനെ ആധുനികവ്യവസായം ഗ്രാമങ്ങളുടെമേൽ ആധിപത്യം സ്ഥാപിക്കാൻ നഗരങ്ങളെ സഹായിച്ചു. നഗരങ്ങളും പട്ടണങ്ങളും മനുഷ്യവാസത്തിന്റെ പ്രധാന കേന്ദ്രങ്ങളായിത്തീ

ർന്നു. ജനസാന്ദ്രതയേറിയ ചെറിയ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ വലിയ ജനസമൂഹങ്ങൾ താമസിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവരിൽ സമ്പന്നരും ദരിദ്രരുമുണ്ടായിരുന്നു. സമ്പന്നരും ശക്തരും നഗരങ്ങളിൽ സുഖജീവിതം നയിച്ചു. എന്നാൽ തൊഴിലാളികൾ ദാരിദ്ര്യത്തിനും മാലിന്യങ്ങൾക്കുമിടയിൽ നഗരത്തിലെ ചേരികളിൽ ജീവിതം കഴിച്ചുകൂട്ടി. ആധുനികഭരണരൂപങ്ങൾ നിലവിൽവന്ന തോടെ ആരോഗ്യം, ശുചിത്വം, കുറ്റകൃത്യങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണം, പൊതുവികസനം എന്നീ കർത്തവ്യങ്ങൾ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ അധീനതയിലായി. ഇത് പുതിയതരത്തിലുള്ള അറിവുകൾ നിർമിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വർധിപ്പിച്ചു. ഈ ആവശ്യങ്ങളോടുള്ള പ്രതികരണമായാണ് സാമൂഹ്യശാസ്ത്രങ്ങൾ, പ്രത്യേകിച്ച് സമൂഹശാസ്ത്രം രൂപമെടുത്തത്.

വ്യവസായസമൂഹത്തിലെ വികസനങ്ങളെ ശാസ്ത്രീയമായി വിശകലനം ചെയ്യാൻ തുടക്കം മുതൽതന്നെ സമൂഹശാസ്ത്രം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ പുതിയ വ്യവസായസമൂഹത്തിന്റെ ശാസ്ത്രം എന്നു നീരിക്ഷകർ വിശേഷിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. സാമൂഹികവ്യവഹാരങ്ങളിലെ പ്രവണതകളെക്കുറിച്ച് ശാസ്ത്രീയചർച്ചകൾ ആരംഭിച്ചത് ആധുനിക വ്യാവസായിക സമൂഹത്തിന്റെ ആഗമനത്തോടുകൂടിയാണ്. ജനസമൂഹത്തിന്റെ ആരോഗ്യപരിപാലനത്തിന് രാഷ്ട്രം നിർമിച്ച അറിവുകൾ സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്തകളുടെ പ്രതി ഫലനമായിത്തീർന്നു. ഈ സ്വയംപ്രതിഫലനത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് സമൂഹശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തങ്ങൾ രൂപപ്പെട്ടത്.

കാൾ മാക്സ് (Karl Marx 1818-1883)

ജീവചരിത്രം

ധനികനായ ഒരു അഭിഭാഷകന്റെ മകനായി ജർമനിയിലെ പ്രഷ്യ പ്രദേശമായ റൈലാന്റിലെ ട്രയർ എന്ന സ്ഥലത്ത് 1818 മെയ് 5ന് ജനിച്ചു.

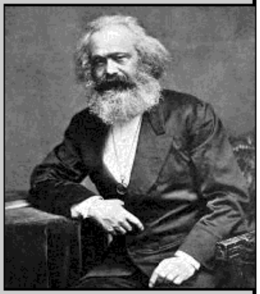

1834-36: ബോൺ സർവകലാശാലയിലും പിന്നീട് ബെർലിൻ സർവകലാശാലയിലുമായി നിയമം പഠിച്ചു. അവിടെ വച്ച് അദ്ദേഹം യുവ ഹെഗലിയന്മാരാൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെട്ടു.

1841: ജെന സർവകലാശാലയിൽ തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിൽ ഗവേഷണപ്രബന്ധം സമർപ്പിച്ചു.

1843: ജെന്നിവോൻ വെസ്റ്റ്ഫാലനെ വിവാഹം കഴിച്ച് പാരിസിലേക്കു താമസം മാറ്റി.

1844: പാരിസിൽ വച്ച് ഫ്രെഡറിക് ഏംഗൽസിനെ കണ്ടുമുട്ടുകയും ആജീവനാന്ത സുഹൃത്തായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

1847: അന്താരാഷ്ട്ര വർക്കിങ് മെൻസ് അസോസിയേഷൻ എന്ന സംഘടന അവരുടെ ലക്ഷ്യങ്ങളുടെയും കർത്തവ്യങ്ങളുടെയും ഒരു രേഖ തയാറാക്കാൻ മാക്സിനെ ക്ഷണിച്ചു. മാക്സും ഏംഗൽസും ചേർന്നു തയാറാക്കിയ ഈ രേഖ 1948-ൽ 'മാനിഫെസ്റ്റോ ഓഫ് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി' എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടു.

1849: ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു നാടുകടത്തപ്പെടുകയും മരണംവരെ അവിടെ കഴിയുകയും ചെയ്തു.

1852:	The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
1859:	A Contribution to the Critique of Political Economy പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
1867 :	മൂലധനം (വാല്യം1) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
1881:	ജെന്നി വോൻ വെസ്റ്റ്ഫാലൻ മരണമടഞ്ഞു.
1883:	മാക്സ് അന്തരിച്ചു, ലണ്ടനിലെ ഹൈഗെയ്റ്റ് സെമിത്തേരിയിൽ അടക്കം ചെയ്യപ്പെട്ടു.

കാൾ മാക്സ് ജർമൻകാരനാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധൈഷണികജീവിതത്തിന്റെ നല്ലൊരു ഭാഗവും ബ്രിട്ടനിലാണ് ചെലവഴിച്ചത്. വിപ്ലവകരമായ രാഷ്ട്രീയ അഭിപ്രായങ്ങളുടെ പേരിൽ അദ്ദേഹം ജർമനിയിൽനിന്നും ഫ്രാൻസിൽനിന്നും ആസ്ട്രിയയിൽനിന്നും പുറത്താക്കപ്പെട്ടു. തത്ത്വശാസ്ത്രം പഠിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞനായിരുന്നില്ല. മർദ്ദനവും ചൂഷണവും അവസാനിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി വാദിച്ച ഒരു സാമൂഹികചിന്തകനാണ് അദ്ദേഹം. ശാസ്ത്രീയസോഷ്യലിസത്തിന് ഈ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കാനാവുമെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. മുതലാളിത്തത്തിന്റെ ദൗർബല്യങ്ങൾ തുറന്നുകാണിക്കാനും അതിന്റെ തകർച്ചയ്ക്കു വേണ്ടിയും മാക്സ് പ്രവർത്തിച്ചു. മനുഷ്യസമൂഹം മുന്നേറിയത് വ്യത്യസ്തഘട്ടങ്ങളിലൂടെയാണെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. പ്രാകൃതകമ്മ്യൂണിസം (Primitive communism), അടിമത്തം (Slavery), നാടുവാഴിത്തം (Feudalism), മുതലാളിത്തം (Capitalism) എന്നിവയാണ് ആ ഘട്ടങ്ങൾ. മുതാലാളിത്തമാണ് മനുഷ്യപുരോഗതിയുടെ അവസാനഘട്ടം. എന്നാൽ മുതലാളിത്തം സോഷ്യലിസത്തിനു വഴിമാറുമെന്ന് മാക്സ് വിശ്വസിച്ചു.

മുതലാളിത്തസമൂഹം നിരവധി തലങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന എക്കാലത്തെയും തീവ്രമായ അന്യവൽക്കരണപ്രക്രിയയാൽ ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഒന്നാമതായി, മനുഷ്യർ പ്രകൃതിയിൽനിന്ന് അന്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു. രണ്ടാമതായി, മനുഷ്യർ പരസ്പരം അന്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു. മുതലാളിത്തം പണ്ടത്തെ സാമൂഹികകൂട്ടായ്മയെ ഇല്ലാതാക്കുകയും മനുഷ്യരെ വ്യക്തിവൽക്കരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കൂടാതെ, ബന്ധങ്ങൾ കൂടുതൽ കൂടുതൽ കമ്പോളവൽക്കരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. മൂന്നാമതായി, തൊഴിലാളിവർഗം അവരുടെ അധ്വാനഫലത്തിൽനിന്ന് അന്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു. തൊഴിലാളികൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്ന സാധനങ്ങൾ അവരുടെ സ്വന്തമല്ല. സ്വന്തം അധ്വാനത്തിനുമേലും അവർക്കു യാതൊരു നിയന്ത്രണവുമില്ല. അവരുടെ പ്രവൃത്തിദിവസങ്ങൾ തീരുമാനിക്കുന്നത് മാനേജ്മെന്റാണ്. അവസാനമായി, ഈ അന്യവൽക്കരണങ്ങളുടെയെല്ലാം സംയുക്തഫലമായി മനുഷ്യർ അവരിൽനിന്ന് അന്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു. അവർക്ക് തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൻമേലുള്ള നിയന്ത്രണം കുറഞ്ഞുവന്ന്, തങ്ങളുടെ ജീവിതം അർഥവത്താക്കുന്നതിന് പോരാടേണ്ടിവരുന്നു.

മുതലാളിത്തം ഒരു മർദ്ദക-ചൂഷകസമ്പ്രദായമാണെങ്കിലും അതിനു പുരോഗമനപരമായ ചില വശങ്ങളുണ്ടെന്ന് മാക്സ് വിശ്വസിച്ചു. മുതലാളിത്തം മാനവചരിത്രത്തിലെ അനിവാര്യവും പുരോഗമനപരവുമായ ഒരു ഘട്ടമാണ്. കാരണം, ചൂഷണവും ദാരിദ്ര്യവുമില്ലാത്ത സമത്വസുന്ദരമായ ഒരു ഭാവിസമൂഹം കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിന് അടിത്തറ പാകിയത് മുതലാളിത്തമാണ്. മുതലാളിത്തസമൂഹത്തെ അതിന്റെ ഇരകളായ തൊഴിലാളിവർഗംതന്നെ മാറ്റിമറിക്കും. തൊഴിലാളികൾ ഒരു സംഘടിതവിപ്ലവത്തിലൂടെ മുതലാളി

ത്തത്തെ തകർത്തെറിയുകയും സ്വതന്ത്രവും സമത്വസുന്ദരവുമായ ഒരു സോഷ്യലിസ്റ്റ് സമൂഹം സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്യും. മുതലാളിത്തത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് മാക്സ് അതിന്റെ രാഷ്ട്രീയവും സാമൂഹികവും പ്രത്യേകിച്ച് സാമ്പത്തികവുമായ വശങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഗഹനമായ പഠനം നടത്തുകയുമുണ്ടായി.

സമ്പത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള മാക്സിന്റെ സങ്കൽപ്പനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം ഉൽപ്പാദന ഉപാധി എന്ന ആശയമാണ്. വ്യത്യസ്ത ചരിത്ര കാലഘട്ടങ്ങളിൽ നിലനിന്ന വിശാലമായ ഉൽപ്പാദനസമ്പ്രദായമാണത്. പ്രാകൃത കമ്മ്യൂണിസം, അടിമത്തം, നാടുവാഴിത്തം, മുതലാളിത്തം എന്നിവയെല്ലാം ഉൽപ്പാദന രീതികളാണ്. ഒരു കാലഘട്ടത്തിലെ സമസ്ത ജീവിതരീതികളെയും നിർണയിക്കുന്നത് ഉൽപ്പാദനരീതിയാണ്. ഉൽപ്പാദനരീതിയെ ഒരു കെട്ടിടത്തോട് ഉപമിക്കാം. ഒരു കെട്ടിടത്തിന് അടിത്തറയും മേൽപ്പുരയും (Basc and super structure) ഉള്ളതുപോലെ ഓരോ ഉൽപ്പാദന രീതിക്കും അടിത്തറയും മേൽപ്പുരയുമുണ്ട്. അടിത്തറ പ്രധാനമായും സാമ്പത്തികമാണ്. അതിനാൽ അടിത്തറയെ സാമ്പത്തിക അടിത്തറ (Economic base) എന്നാണ് പറയുന്നത്. അതിൽ ഉൽപ്പാദനശക്തികളും ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു. ഭൂമി, അധ്വാനം, സാങ്കേതികവിദ്യ, ഊർജസ്രോതസ്സുകൾ (വൈദ്യുതി, കൽക്കരി, പെട്രോളിയം മുതലായവ) തുടങ്ങിയ ഉൽപ്പാദന ഉപാധികളെയാണ്, അഥവാ ഉൽപ്പാദനഘടകങ്ങളെയാണ് ഉൽപ്പാദനശക്തികൾ എന്നു പറയുന്നത്. ഉൽപ്പാദനബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സാമ്പത്തികബന്ധങ്ങൾ, തൊഴിൽ സംഘാടന രീതികൾ എന്നിവയാണ് ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങൾ എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങൾ സാമ്പത്തികബന്ധങ്ങളുമാണ്. അഥവാ ഉൽപ്പാദനരീതികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ഉടമസ്ഥാവകാശത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ബന്ധങ്ങൾ.

ഉദാഹരണത്തിന്, പ്രാകൃത കമ്മ്യൂണിസം എന്ന ഉൽപ്പാദനരീതിയിൽ പ്രകൃതിയും (വനങ്ങൾ, ഭൂമി, മൃഗങ്ങൾ മുതലായ) പ്രാകൃത സാങ്കേതികവിദ്യയുമാണ് (ശിലോപകരണങ്ങൾ, നായാട്ടിനുള്ള ആയുധങ്ങൾ) ഉൽപ്പാദനശക്തികളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ആ കാലത്തെ ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനം സാമുദായികസമ്പത്തായിരുന്നു (സ്വകാര്യസ്വത്ത് ആ കാലത്ത് നിലനിന്നിരുന്നില്ല). ഗോത്രരീതിയിലുള്ള നായാട്ടും ഭക്ഷ്യശേഖരണവുമായിരുന്നു പ്രധാന അധ്വാന സംഘടനാരൂപങ്ങൾ.

ഉൽപ്പാദനശക്തികളും ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങളും അടങ്ങുന്നതാണ് സാമ്പത്തിക അടിത്തറ. ഈ അടിത്തറയിലാണ് സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക-രാഷ്ട്രീയസ്ഥാപനങ്ങൾ നിലകൊള്ളുന്നത്. അതിനാൽ മതം, കല, നിയമം, സാഹിത്യം, വിവിധതരത്തിലുള്ള വിശ്വാസങ്ങൾ, ആശയങ്ങൾ എന്നിവ അടിത്തറയുടെ മേൽ കെട്ടിപ്പൊക്കിയ മേൽപ്പുരയുടെ (Super Structure) ഭാഗമാണ്. മനുഷ്യൻ എങ്ങനെയാണ് അവന്റെ ഉപജീവനമാർഗം സമ്പാദിക്കുന്നത് എന്നത് അവൻ എങ്ങനെ ചിന്തിക്കണമെന്നു നിർണയിക്കുന്നു. ഭൗതികജീവിതമാണ് ആശയങ്ങളെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നത്. മറിച്ച്, ആശയങ്ങൾ ഭൗതികജീവിതത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നില്ല. മാക്സിന്റെ ഈ വാദഗതി അക്കാലത്തു നിലനിന്നിരുന്ന ചിന്താരീതികൾക്കെതിരായിരുന്നു. മനുഷ്യൻ അവൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന തരത്തിൽ സ്വതന്ത്രമായി ചിന്തിക്കുന്നു, ആശയങ്ങൾ ലോകത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നു എന്നുള്ള സർവസാധാരണമായ വാദഗതികൾക്ക് എതിരായിരുന്നു മാക്സിന്റെ വാദങ്ങൾ.

മാക്സ് പ്രധാനമായും ഊന്നൽനൽകിയത് സാമ്പത്തികഘടനകൾക്കും പ്രക്രിയകൾക്കു

മാണ്. കാരണം, ചരിത്രത്തിലുടനീളം ഓരോ സാമൂഹികവ്യവസ്ഥയുടെയും അടിത്തറ രൂപീകരിച്ചത് അവയാണെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ എങ്ങനെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നും ഭൂതകാലത്തിൽ അതിന് എങ്ങനെയാണ് മാറ്റങ്ങളുണ്ടായതെന്നും നാം മനസ്സിലാക്കുകയാണെങ്കിൽ ഭാവിയിൽ സമൂഹത്തെ എങ്ങനെ മാറ്റാമെന്നും നമുക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. പക്ഷേ, എങ്ങനെ അപ്രകാരമുള്ള മാറ്റം കൊണ്ടുവരാൻ സാധിക്കും? മറുപടി വർഗസമരത്തിലൂടെ എന്നായിരുന്നു.

വർഗസമരം (Class Struggle)

ജനങ്ങളെ സാമൂഹികവിഭാഗങ്ങളായി തരംതിരിക്കുന്നത് ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കണമെന്നും മതം, ഭാഷ, ദേശീയത തുടങ്ങിയവ ഇതിന് മാനദണ്ഡങ്ങളാവരുതെന്നും മാക്സ് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിൽ ഒരേ പദവിയിലുള്ളവർ കാലക്രമത്തിൽ ഒരു വർഗമായിത്തീരുമെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിലെ സ്ഥാനങ്ങൾക്കനുസരിച്ചും ഉടമസ്ഥബന്ധങ്ങൾക്കനുസരിച്ചും ഓരോ വർഗവും അവരുടേതായ താൽപ്പര്യങ്ങളും ലക്ഷ്യങ്ങളും പങ്കിടുന്നു. ചരിത്രപരമായ പ്രക്രിയയിലൂടെ വർഗങ്ങൾ രൂപീകൃതമാവുകയും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും ഉൽപ്പാദനശക്തികളുടെയും പരിണതഫലമായി നേരത്തേയുള്ള വർഗങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള സംഘർഷങ്ങളിലൂടെ മാറ്റങ്ങൾക്കു വിധേയമാവുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉൽപ്പാദനരീതികൾ മാറ്റങ്ങളുണ്ടാക്കുമ്പോൾ വ്യത്യസ്ത വർഗങ്ങൾ തമ്മിൽ സംഘർഷങ്ങൾ ആരംഭിക്കുകയും അത് സമരത്തിനു കാരണമാവുകയും ചെയ്യുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, മുതലാളിത്ത ഉൽപ്പാദനരീതി തൊഴിലാളിവർഗത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ജന്മിത്ത കാർഷികവ്യവസ്ഥയുടെ നാശമാണ് സ്വത്തൊന്നുമില്ലാത്ത ഈ പുതിയ നാഗരികവർഗത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിനു വഴിയൊരുക്കിയത്. ജന്മിത്തം ക്ഷയിച്ചതോടെ അടിമത്തവും ചെറുകർഷകരും ഭൂമിയിൽനിന്നു പുറന്തള്ളപ്പെട്ടു. ഉപജീവനമാർഗം നഷ്ടപ്പെട്ട അവർ തൊഴിലന്വേഷിച്ച് നഗരങ്ങളിലേക്കു കുടിയേറി. നിയമത്തിന്റെയും പോലീസിന്റെയും സമ്മർദംമൂലം നഗരങ്ങളിൽ പുതിയതായി പണികഴിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഫാക്ടറികളിൽ പണിയെടുക്കാൻ അവർ നിർബന്ധിതരായി. പുതിയതായി ഉടലെടുത്ത വലിയ സ്വത്തൊന്നുമില്ലാത്ത സാമൂഹിക സംഘം ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിൽ തൊഴിലാളികളുടെ ഒരു വർഗമായിത്തീർന്നു.

വർഗസമരത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവാണ് മാക്സ്. സാമൂഹികമാറ്റത്തിന്റെ പ്രധാന ചാലകശക്തിയാണ് വർഗസമരമെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. 'കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് മാനിഫെസ്റ്റോ' യിൽ (The Communist Manifesto) മാക്സും ഏംഗൽസും അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ വ്യക്തവും സംക്ഷിപ്തവുമായ രീതിയിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ പ്രാരംഭ വരികൾ ഇങ്ങനെ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു: *നാളിതുവരെയുള്ള സമൂഹങ്ങളുടെ ചരിത്രം വർഗസമരങ്ങളുടെ ചരിത്രമാണ്.* വർഗസമരത്തിന്റെ പ്രകൃതം ഓരോ ചരിത്രകാലഘട്ടത്തിലും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നുവെന്ന് അവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. പ്രാകൃതസമൂഹത്തിൽനിന്ന് ആധുനിക സമൂഹത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റത്തിന്റെ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും മർദ്ദകരും മർദ്ദിതരും തമ്മിൽ സംഘർഷങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മാക്സും ഏംഗൽസും ഇപ്രകാരം തുടരുന്നു: *സ്വതന്ത്രനും അടിമയും കുലീനനും സാധാരണക്കാരനും ജന്മിയും കുടിയാനും സംഘടിത സംഘനേതാവും തൊഴിൽപരിശീലനം നേടിയവരും മുതലാളിയും തൊഴിലാളിയും, ഒറ്റവാക്കിൽ മർദ്ദകനും മർദ്ദിതനും തമ്മിൽ എപ്പോഴും പരസ്പരം എതിർത്തുകൊണ്ടു ചിലപ്പോൾ ഒളിഞ്ഞും മറ്റു ചിലപ്പോൾ പരസ്യമായും നിരന്തരമായ സമരം നടത്തിയിരുന്നു.*

ഓരോ കാലഘട്ടത്തിലെയും എതിരിടുന്ന വർഗങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുന്നത് ഉൽപ്പാദന പ്രക്രിയയിലെ വൈരുധ്യങ്ങളിൽനിന്നാണ്. മുതലാളിത്തവ്യവസ്ഥിതിയിൽ എല്ലാ ഉൽപ്പാദന മാർഗങ്ങളും (മൂലധനം, ഫാക്ടറികൾ, യന്ത്രം, ഭൂമി മുതലായവ) ബൂർഷ്വാസിയുടെ അഥവാ മുതലാളിമാരുടെ ഉടമസ്ഥതയിലാണ്. ഉൽപ്പാദനമാർഗങ്ങളുടെമേൽ തൊഴിലാളികൾക്ക് പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഉടമസ്ഥത അവർക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ മുതലാളിത്ത സാമൂഹികക്രമത്തിൽ തൊഴിലാളികൾക്കു ജീവിക്കാൻ സ്വന്തം അധ്വാനം കൂലിക്കായി വിൽക്കുകയല്ലാതെ മറ്റൊരു മാർഗവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. കാരണം, അവരുടെ ഉടമസ്ഥതയിൽ ഒന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

സഹപാഠികൾക്കിടയിലുള്ള സംഘങ്ങൾ മാക്സിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ വർഗമാണോ? ഇതിനോട് നിങ്ങൾക്കുള്ള യോജിപ്പും വിയോജിപ്പും എഴുതുക.

തൊഴിൽശാലയിലെ തൊഴിലാളികളും കൃഷിക്കാരും ഒരേ വർഗത്തിലാണോ? ഒരേ തൊഴിൽശാലയിലെ മാനേജർമാരും തൊഴിലാളികളും ഒരേ വർഗത്തിലാണോ? നഗരത്തിൽ താമസിക്കുന്ന പണക്കാരായ തൊഴിൽശാലാ ഉടമകളും ഗ്രാമത്തിൽ താമസിക്കുന്ന പാവപ്പെട്ട, ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥരല്ലാത്ത കർഷകരും ഒരേ വർഗത്തിലാണോ? ഒരേ ഗ്രാമത്തിൽ താമസിക്കുന്ന വലിയ ഭൂവുടമകളായ ജന്മിമാരും ഭൂവുടമകളായ സാധാരണകർഷകരും ഒരേ വർഗത്തിലാണോ?

മുകളിൽ തന്നിരിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾക്കുള്ള വിശദീകരണത്തിന് ഉചിതമായ കാരണങ്ങൾ കണ്ടെത്തുക. (നിർദേശങ്ങൾ: ഓരോ സംഘവും വച്ചുപുലർത്തുന്ന താൽപ്പര്യങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണെന്ന് നോക്കുക; ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയയിൽ ഓരോരുത്തർക്കുമുള്ള സ്ഥാനം വിലയിരുത്തുക).

രണ്ടുവർഗങ്ങൾ പരസ്പരം പോരടിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവർക്കിടയിൽ സ്വമേധയാ സംഘട്ടനമുണ്ടാവുകയില്ല. കാരണം, വർഗസമരമുണ്ടാവണമെങ്കിൽ അവർ തങ്ങളുടെ വർഗതാൽപ്പര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും സ്വത്വത്തെക്കുറിച്ചും ബോധ്യമുള്ളവരായിരിക്കണം. അതുപോലെ അവരുടെ എതിരാളികളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങളും സ്വത്വങ്ങളും അവർ തിരിച്ചറിയണം. രാഷ്ട്രീയമുന്നേറ്റത്തിലൂടെ വർഗബോധം (Class Consiousness) വളർത്തിയെടുത്താൽ മാത്രമേ വർഗസംഘട്ടനം സംഭവിക്കുകയുള്ളൂ. ഇത്തരം സംഘട്ടനങ്ങളിലൂടെ മർദ്ദിത-കീഴാളവർഗങ്ങൾ പ്രബലവർഗത്തെ അഥവാ ഭരണവർഗത്തെ നിഷ്കാസനം ചെയ്യുന്നതിനെയാണ് വിപ്ലവം എന്നു പറയുന്നത്.

സാമ്പത്തികപ്രക്രിയകൾ വൈരുധ്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുമെന്നും അവ വർഗസമരത്തിലേക്കു നയിക്കുമെന്നും മാക്സ് പ്രസ്താവിച്ചു. പക്ഷേ, സാമ്പത്തികപ്രക്രിയകൾ സ്വയം വിപ്ലവത്തിലേക്കു നയിക്കുകയില്ല. സമൂഹത്തിന്റെ സമ്പൂർണപരിവർത്തനത്തിന് സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ പ്രക്രിയകൾകൂടി ആവശ്യമാണ്. സാമ്പത്തിക-സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ പ്രക്രിയകൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധങ്ങൾ സങ്കീർണങ്ങളാകുന്നതിന് പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളുടെ സാന്നിധ്യം കാരണമായിട്ടുണ്ട്. ഭരണവർഗം എക്കാലത്തും ഒരു പ്രബല പ്രത്യയശാസ്ത്രം ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാറുണ്ട്. ഈ പ്രബല പ്രത്യയശാസ്ത്രം ഭരണവർഗത്തിന്റെ ആധിപത്യത്തെയും നിലവിലുള്ള സാമൂഹിക ക്രമത്തെയും ന്യായീകരിക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, ജനങ്ങൾ ദരിദ്രരായത് സമ്പന്നരുടെ ചൂഷണം കൊണ്ടല്ലെന്നും അത് അവരുടെ വിധിയാണെന്നും അല്ലെങ്കിൽ കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിലെ പാപഫലമാണെന്നുമൊക്കെ ഈ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങൾ ദരിദ്രരെ വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ പ്രബലപ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങൾ എപ്പോഴും വിജയിക്കാറില്ല.

ബദൽ ലോകവീക്ഷണങ്ങളും എതിർ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളും അവയെ വെല്ലുവിളിക്കാറുണ്ട്. വർഗങ്ങളുടെ ഇടയിൽ അവബോധം അസന്തുലിതമായി നിലനിൽക്കുമ്പോൾ മുൻകൂട്ടി തീരുമാനിക്കപ്പെടാത്ത ഒരു ചരിത്രസാഹചര്യത്തിൽ എങ്ങനെയാണ് ഒരു വർഗം പ്രതികരിക്കുക? അതുകൊണ്ട് മാക്സിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ സാമ്പത്തികപ്രക്രിയകളാണ് വർഗസമരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. എങ്കിലും ഇതു രാഷ്ട്രീയവും സാമൂഹികവുമായ അവസരകളെയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. അനുകൂലമായ സാഹചര്യങ്ങൾ ഉണ്ടാവുമ്പോൾ വർഗസമരങ്ങൾ വിപ്ലവത്തിൽ കലാശിക്കും.

എമിൽ ദുർഖീം (Emile Durkheim - 1858 - 1917)

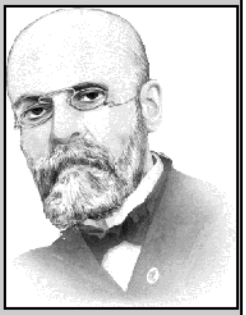

1858 ഏപ്രിൽ 15-ന് ഫ്രാൻസിലെ ജർമൻ അതിർത്തിക്കടുത്തുള്ള ലോറൈൻ പ്രദേശത്തെ എപ്പിനൽ എന്ന സ്ഥലത്താണ് ദുർഖീം ജനിച്ചത്. അദ്ദേഹം ഒരു യഥാസ്ഥിതിക ജൂതകുടുംബത്തിലാണ് ജനിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛനും മുത്തച്ഛനും മുതുമുത്തച്ഛനും ജൂതപുരോഹിതന്മാരായിരുന്നു. തുടക്കത്തിൽ എമിലിനെയും ജൂതമതപാനത്തിനായി സ്കൂളിൽ അയച്ചു.

- 1876: തത്ത്വശാസ്ത്രം പഠിക്കാനായി പാരിസിലെ ഇക്കോൾ നോർമൽ സുപ്പീരിയറിൽ ചേർന്നു.
- 1887: ബോർഡക്സ് സർവകലാശാലയിൽ വിദ്യാഭ്യാസ-സമൂഹശാസ്ത്രവിഭാഗത്തിൽ ലക്ചററായി നിയമിതനായി.
- 1893: അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗവേഷണപ്രബന്ധമായ 'തൊഴിൽവിഭജനം സമൂഹത്തിൽ' പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- 1895: Rules of Sociological Method പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- 1897: ഫ്രാൻസിലെ ആദ്യത്തെ സമൂഹശാസ്ത്രജേണലായ, 'സമൂഹശാസ്ത്രരീതിയിലെ നിയമങ്ങൾ' (Anee Sociologique) ആരംഭിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രശസ്തമായ പഠനം 'ആത്മഹത്യ' (Suicide) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- 1902: പാരിസ് സർവകലാശാലയിൽ വിദ്യാഭ്യാസവകുപ്പിന്റെ അധ്യക്ഷപദവി ഏറ്റെടുത്തു. ഈ വിദ്യാഭ്യാസ ചെയർ പിന്നീട് 1913ൽ ചെയർ ഓഫ് എജ്യുക്കേഷൻ & സോഷ്യോളജി എന്നു പുനർനാമകരണം ചെയ്തു.
- 1912: 'മതപരമായ ജീവിതത്തിന്റെ പ്രാരംഭരൂപങ്ങൾ' (The Elementary Forms of Religious Life) എന്ന ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- 1917: 59-ാം വയസ്സിൽ മകൻ ആന്ദ്രേ ഒന്നാം ലോകയുദ്ധത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടതിനെ തുടർന്ന് ഹൃദയാഘാതത്താൽ മരിച്ചു.

സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ ഒരു ഔപചാരിക വിഷയമാക്കി മാറ്റിയത് എമിൽ ദുർഖീം ആണ്. 1913ൽ അദ്ദേഹം പാരിസിലെ പ്രഥമ സമൂഹശാസ്ത്ര പ്രഫസറായി. ഒരു യഥാസ്ഥിതിക ജൂതകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച ദുർഖീമിന് പ്രാഥമികവിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ചത് ജൂത മതവിദ്യാലയത്തിൽനിന്നാണ്. 1896-ൽ അദ്ദേഹം എക്കോൾ നോർമൽ സുപ്പീരിയറിൽ ചേരുകയും മതപരമായ കെട്ടുപാടുകൾ ഉപേക്ഷിച്ച് ഒരു അജ്ഞേയവാദി (Agnostic)

യായി മാറുകയുമുണ്ടായി. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ച സദാചാരശിക്ഷണം സമൂഹശാസ്ത്രപരമായ ചിന്തകളിൽ വലിയ സ്വാധീനം ചെലുത്തി. വ്യക്തികളുടെ പെരുമാറ്റരീതികളെ നിർണയിക്കുന്ന മുഖ്യസവിശേഷതകളാണ് സദാചാരനിയമങ്ങൾ. ഒരു മതാധിഷ്ഠിത കുടുംബത്തിൽ നിന്നുവന്ന ദുർഖീം മതത്തെ മതേതര കാഴ്ചപ്പാടിലൂടെ മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഈ ആഗ്രഹം അദ്ദേഹം സഫലീകരിച്ചത് 'മതജീവിതത്തിന്റെ പ്രാഥമികരൂപങ്ങൾ' എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാനത്തെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചനയിലൂടെയാണ്.

വ്യക്തിക്കു മുകളിൽ ധാർമിക സമുദായമായി നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു സാമൂഹിക വസ്തുത (Social fact) യായാണ് ദുർഖീം സമൂഹത്തെ കണ്ടത്. ജനങ്ങളെ സംഘങ്ങളിൽ കൂട്ടിനിർത്തുന്ന ബന്ധങ്ങൾ സമൂഹത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് അത്യാവശ്യമാണ്. ഈ ബന്ധങ്ങൾ അഥവാ ഐക്യദാർഢ്യം വ്യക്തികളെ സംഘങ്ങളുടെ വഴക്കങ്ങളോടും പ്രതീക്ഷകളോടും ചേർന്നുപോകാൻ സമ്മർദം ചെലുത്തുന്നു. ഇതു വ്യക്തികളുടെ പെരുമാറ്റരീതികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു. പെരുമാറ്റരീതികൾ പ്രവചിക്കാനാവുമെന്ന് ദുർഖീം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. പെരുമാറ്റരീതികൾ നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അവയെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന വഴക്കങ്ങൾ, സംഹിതകൾ, സാമൂഹിക ഐക്യദാർഢ്യം എന്നിവ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയും. അങ്ങനെ ജനങ്ങളുടെ പെരുമാറ്റരീതികൾ പഠിച്ചുകൊണ്ട് അദൃശ്യമായ കാര്യങ്ങളായ ആശയങ്ങൾ, വഴക്കങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെ അനുഭവസിദ്ധപരമായി (Empirical) പരിശോധിക്കാൻ കഴിയും.

കൂട്ടായ തീരുമാനപ്രകാരം വ്യക്തികളുടെമേൽ ചുമത്തപ്പെടുന്ന ഒരു പെരുമാറ്റസംഹിതയായാണ് ദുർഖീം സാമൂഹികതയെ കണ്ടത്. ഇത് നമ്മുടെ ദൈനംദിന ജീവിതശീലങ്ങളിൽ പ്രകടമാണ്. ധാർമികവസ്തുതകളുടെ (Moral Facts) അടിസ്ഥാനത്തിൽ സമൂഹത്തെ ശാസ്ത്രീയമായി മനസ്സിലാക്കാനാണ് ദുർഖീം ശ്രമിച്ചത്. ധാർമികവസ്തുതകൾ മറ്റുള്ളവയെപോലുള്ള പ്രതിഭാസങ്ങളാണെന്ന് അദ്ദേഹം എഴുതി. തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയുന്ന ചില സവിശേഷതകളുള്ള പ്രവർത്തനനിയമങ്ങളാണ് അവയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. അവയെ നിരീക്ഷണവിധേയമാക്കാനും വിവരിക്കാനും തരംതിരിക്കാനും ചില നിയമങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വിശദീകരിക്കാനും കഴിയും. പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങളുടെ പ്രതിഫലനങ്ങളാണ് ധാർമിക സംഹിതകൾ. അതുകൊണ്ട് ഒരു സമൂഹത്തിനു യോജിച്ച ധാർമികത മറ്റൊരു സമൂഹത്തിന് അനുയോജ്യമായിരിക്കില്ല. നിലവിലുള്ള സാമൂഹികസാഹചര്യങ്ങളെ ധാർമികസംഹിതകളിലൂടെ അനുമാനിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ദുർഖീം വാദിച്ചു. ഇത് സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ പ്രകൃതിശാസ്തങ്ങളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുകയും ഒരു ശാസ്ത്രീയവിഷയമായി സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സമൂഹശാസ്ത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ദുർഖീമിന്റെ വീക്ഷണം (Durkheim's Vision of Sociology)

സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ ഒരു പുതിയ ശാസ്ത്രീയവിഷയമായിട്ടാണ് ദുർഖീം കണ്ടത്. സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് രണ്ടു സവിശേഷതകളുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, സമൂഹശാസ്ത്തിലെ പ്രതിപാദ്യവിഷയം അഥവാ സാമൂഹിക വസ്തുതകളെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനം മറ്റു ശാസ്ത്രങ്ങളിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമാണ്. സമൂഹശാസ്ത്രത്തെ മറ്റു ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമാക്കുന്നത് അതിന്റെ ആവിർഭാവതല (Emergent Level) പഠനമാണ്. അതായത്, സാമൂഹികപ്രതിഭാസം ആവിർഭവിക്കുന്ന സങ്കീർണമായ കൂട്ടായ ജീവിതതലമാണ്. ഉദാ

ഹരണത്തിന്, സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളായ കുടുംബം, മതം, സാമൂഹികമൂല്യങ്ങൾ, സൗഹൃദം, ദേശസ്നേഹം മുതലായവ അവയ്ക്കുപരിയായ ഒരു സങ്കീർണമായ കൂട്ടായ്മയിൽ മാത്രമേ ഉണ്ടാവുകയുള്ളൂ. വ്യക്തികൾ ചേർന്നാണ് കൂട്ടായ്മ ഉണ്ടാവുന്നതെങ്കിലും അത് വ്യക്തികൾക്കു പരിയായ ഒന്നാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ഒരു ഫുട്ബോൾടീം വ്യക്തികൾ ചേർന്നാണ് രൂപീകരിക്കപ്പെടുന്നതെങ്കിലും അത് വ്യക്തികൾക്കുപരിയായ ഒന്നായിത്തീരുന്നു. അതുപോലെ സാമൂഹിക അസ്തിത്വങ്ങളായ സംഘം, രാഷ്ട്രീയപ്പാർട്ടികൾ, തെരുവുസംഘങ്ങൾ, മതസമുദായങ്ങൾ, ദേശങ്ങൾ മുതലായവ വ്യക്തികൾക്കു പരിയായ ഒരു യാഥാർഥ്യമാണ്. ഈ ആവിർഭാവതലമാണ് സമൂഹശാസ്ത്രം പഠിക്കുന്നത്.

ദുർഖീമിന്റെ സമൂഹശാസ്ത്രവീക്ഷണത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ സവിശേഷത, സമൂഹശാസ്ത്രം പ്രകൃതിശാസ്ത്രങ്ങളെപോലെ അനുഭവസിദ്ധമായ ഒരു വിജ്ഞാനശാഖയാണ് എന്നതാണ്. സാമൂഹികപ്രതിഭാസങ്ങൾക്ക് അമൂർത്ത സ്വഭാവമുള്ളതു കാരണം ഇതു സ്ഥാപിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ള അവകാശവാദമാണ്. ജൈനസമുദായം, ബംഗാളി സംസാരിക്കുന്ന ജനത, നേപ്പാളികൾ അല്ലെങ്കിൽ ഈജിപ്ഷ്യൻ ദേശീയസമൂഹം എന്നിങ്ങനെയുള്ള കൂട്ടായ്മകളെ നമുക്കു ദർശിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഒരു മതത്തെയോ കുട്ടിയെയോ മേഘങ്ങളെയോ നമുക്കു കാണാൻ കഴിയും പോലെ, ഒരു കുടുംബം അല്ലെങ്കിൽ നാടക സംഘം എന്നിവ പോലെയുള്ള ചെറിയ സാമൂഹികപ്രതിഭാസങ്ങളിൽപോലും നമുക്ക് വ്യക്തികളെ മാത്രമേ വ്യക്തമായി കാണാൻ കഴിയൂ. അവിടെയൊന്നും വ്യക്തികൾ ചേർന്നുണ്ടാക്കുന്ന കൂട്ടായ്മയെ കാണാൻ കഴിയില്ല. സമൂഹശാസ്ത്രം സാമൂഹികവസ്തുതകൾ പോലുള്ള അമൂർത്ത വിഷയങ്ങളാണ് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതെങ്കിലും അവയെ നിരീക്ഷിക്കാനും അനുഭവസിദ്ധമായ തെളിവുകൾകൊണ്ട് പരിശോധിക്കാനും കഴിയുമെന്നു കാണിച്ചുകൊടുത്തതാണ് ദുർഖീമിന്റെ ഏറ്റവും മുഖ്യമായ നേട്ടം. സാമൂഹികവസ്തുതകളെ പ്രത്യക്ഷമായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയുകയില്ലെങ്കിലും പെരുമാറ്റരീതികളിലൂടെ പരോക്ഷമായ നിരീക്ഷണത്തിനു വിധേയമാക്കാൻ സാധിക്കും. അനുഭവസിദ്ധമായി ദത്തങ്ങൾ ശേഖരിച്ചുകൊണ്ട് നടത്തിയ ഇത്തരം പഠനങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരണമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'ആത്മഹത്യ' (Suicide) എന്ന പഠനം. ഒരു വ്യക്തിയുടെ ആത്മഹത്യ സ്വകാര്യകാരണങ്ങളാലോ സാഹചര്യങ്ങളാലോ ആയിരിക്കാം. എന്നാൽ ഒരു സമുദായത്തിലെ ശരാശരി ആത്മഹത്യാനിരക്ക് വൻതോതിൽ കൂടുമ്പോൾ സാമൂഹികവസ്തുതയാകുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ സാമൂഹികവസ്തുതകളെ സാമൂഹിക പെരുമാറ്റത്തിലൂടെ, പ്രത്യേകിച്ച് സാമൂഹിക പെരുമാറ്റത്തിന്റെ കൂട്ടായ മാതൃകകളിലൂടെ നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയും. സാമൂഹികവസ്തുതകൾ എന്നാൽ എന്താണ്? സാമൂഹികവസ്തുതകൾ വസ്തുക്കളെപ്പോലെയാണ്. അവ വ്യക്തിക്കു ബാഹ്യമാണെങ്കിലും അവരുടെ സ്വഭാവത്തെ അടക്കി നിർത്തുന്നു (constrain). നിയമം, വിദ്യാഭ്യാസം, മതം പോലെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവ അവയിലുൾപ്പെടുന്നു. ജനങ്ങളുടെ കൂട്ടായ്മയിൽ നിന്നാണ് സാമൂഹികവസ്തുതകൾ ആവിർഭവിക്കുന്നത്. അവ ഒരു വ്യക്തിക്കുവേണ്ടിയുള്ളതല്ല. എന്നാൽ വ്യക്തിയിൽനിന്നു സ്വതന്ത്രമായ ഒരു പൊതുസ്വഭാവമാണുള്ളത്.

സമൂഹത്തിലെ തൊഴിൽവിഭജനം (Division of Labour in Society)

ദുർഖീം അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'തൊഴിൽവിഭജനം സമൂഹത്തിൽ' (Division of labour in society) എന്ന ആദ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രാകൃതകാലം മുതൽ ആധുനികകാലഘട്ടം വരെയുള്ള

സമൂഹത്തിന്റെ പരിണാമം അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതത് സമൂഹത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്ന സാമൂഹിക ഐക്യദാർഢ്യത്തിന്റെ (Social solidarity) സ്വഭാവമനുസരിച്ചാണ് അദ്ദേഹം സമൂഹത്തെ വിഭജിച്ചത്. പ്രാകൃതസമൂഹം യാന്ത്രിക ഐക്യദാർഢ്യത്തിന്റെയും (Mechanical solidarity) ആധുനികസമൂഹം ജൈവ ഐക്യദാർഢ്യത്തിന്റെയും (Organic solidarity) അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് സംഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. വ്യക്തികൾ തമ്മിലുള്ള സാദൃശ്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നതാണ് യാന്ത്രിക ഐക്യദാർഢ്യം. ചെറിയ ജനസംഖ്യയുള്ള സമൂഹങ്ങളിലാണ് ഇതു കണ്ടുവരുന്നത്. ഒരേപോലെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്വയംപര്യാപ്തതയുള്ള വ്യത്യസ്ത സംഘങ്ങളുടെ ഒരു കൂട്ടായ്മയാണത്. ജനങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ഐക്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം സാദൃശ്യവും വ്യക്തിബന്ധങ്ങളുമായതിനാൽ അത്തരം സമൂഹങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്തതകളെ അതു പൊറുപ്പിക്കില്ല. സാമൂഹികമാനദണ്ഡങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിയാനങ്ങൾ ശിക്ഷകൾ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. മറ്റൊരർഥത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, യാന്ത്രിക ഐക്യദാർഢ്യത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള സമൂഹങ്ങളിൽ സാമുദായികമാനദണ്ഡങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിയാനങ്ങൾ തടയിടാൻ കർശനമായ അടിച്ചമർത്തൽ നിയമങ്ങൾ (Repressive Laws) നടപ്പിലാക്കും. ഇത്തരം സമൂഹങ്ങളിൽ വ്യക്തിയും സമുദായവും തമ്മിൽ ഗാഢമായ കെട്ടുറപ്പ് നിലനിൽക്കുന്നു. പെരുമാറ്റച്ചട്ടങ്ങ ളുടെ ലംഘനം സമുദായത്തെ ശിഥിലമാക്കുമെന്ന ഭയമാണ് ഇത്തരം നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടുവരാനുള്ള കാരണം.

അംഗങ്ങൾക്കിടയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന വ്യത്യസ്തതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ജൈവ ഐക്യദാർഢ്യമാണ് ആധുനികസമൂഹത്തിന്റെ സവിശേഷത. വ്യക്തിബന്ധങ്ങൾക്കു വലിയ പ്രാധാന്യമില്ലാത്ത വലിയ ജനസംഖ്യയുള്ള സമൂഹങ്ങളിലാണ് ഇതു കണ്ടുവരുന്നത്. അത്തരത്തിലുള്ള സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളിലെ സംഘങ്ങൾക്ക് അഥവാ യൂണിറ്റുകൾക്ക് സ്വയംപര്യാപ്തത ഉണ്ടായിരിക്കില്ല. അതിനാൽ നിലനിൽപ്പിനു വേണ്ടി മറ്റു സംഘങ്ങളെ അവർക്ക് ആശ്രയിക്കേണ്ടിവരുന്നു. പരസ്പരാശ്രയത്വമാണ് ജൈവ ഐക്യദാർഢ്യത്തിന്റെ സത്ത. അത് വ്യക്തികൾക്കു പ്രാധാന്യം നൽകുകയും അവരുടെ വ്യത്യസ്ത പങ്കുകളും ബന്ധങ്ങളും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആധുനിക സമൂഹത്തിലെ നിയമങ്ങൾ മർദ്ദനാത്മകമല്ല, തിരുത്തലുകൾക്കു വിധേയമാണ്. എന്നാൽ പ്രാകൃതസമൂഹങ്ങളിലെ നിയമം തെറ്റുകാരെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിനും സംഘടിതമായി പ്രതികാരനടപടികളെടുക്കുന്നതിനുമാണ് ശ്രമിച്ചിരുന്നത്. ആധുനികസമൂഹത്തിൽ വ്യക്തിക്ക് ഒരുപരിധിവരെ സ്വാശ്രയത്വം നൽകുന്നു. എന്നാൽ പ്രാകൃതസമൂഹങ്ങളിൽ വ്യക്തി കൂട്ടായ്മയിൽ ലയിച്ചുചേരുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.

ഒരേ ലക്ഷ്യങ്ങളുള്ള വ്യക്തികൾ ഒന്നിച്ചുചേർന്ന് സംഘങ്ങളും സമാജങ്ങളും രൂപീകരിക്കുക എന്നത് ആധുനികസമൂഹ ങ്ങളുടെ സവിശേഷതയാണ്. ഈ സംഘ ങ്ങൾക്കെല്ലാം നിശ്ചിത ലക്ഷ്യങ്ങളാണുള്ളത്. അതുകൊണ്ടു തന്നെ അവ പരസ്പരം വ്യത്യസ്തതകൾ നിലനിർത്തുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിലെ അംഗങ്ങളുടെ മൊത്തം ജീവിതത്തെ ഏറ്റെടുക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ, വ്യക്തികൾക്ക് വ്യത്യസ്ത സാഹചര്യങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത സ്വത്വങ്ങളുണ്ട്. സമുദായത്തിന്റെ തണലിൽനിന്നു മാറി അവരുടെ പങ്കിനും ധർമങ്ങൾക്കുമനുസരിച്ച് സ്വത്വം രൂപപ്പെടുത്താൻ വ്യക്തികളെ ഇതു സഹായിക്കുന്നു. അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങളായ ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, പാർപ്പിടം, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിവ നിറവേറ്റുന്നതിന് എല്ലാ വ്യക്തികൾക്കും മറ്റുള്ളവരെ ആശ്രയിക്കേണ്ടിവരുന്നു. ഇത് മറ്റുള്ളവരുമായുള്ള അവരുടെ ഇടപെടലുകളുടെ തീവ്രത വർധിപ്പിക്കുന്നു. ഇത്തരം സമൂഹങ്ങളിൽ

സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് വ്യക്തിപരമല്ലാത്ത നിയമങ്ങളും നിയന്ത്രണങ്ങളും ആവശ്യമാണ്. കാരണം വലിയ ജനസംഖ്യയുള്ള സമൂഹങ്ങളിൽ വ്യക്തിബന്ധങ്ങൾ നിലനിർത്താൻ കഴിയുകയില്ല.

ദുർഖീമിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ തൊഴിൽ വിഭജനമാണ് ഇത്തരം ജൈവിക ഐക്യം നിലനിർത്തുന്നത്. അദ്ദേഹം ഒരു പുതിയ ശാസ്ത്രീയവിജ്ഞാനശാഖ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി പരിശ്രമിച്ചു. അനുഭവസിദ്ധങ്ങളായ പഠനങ്ങളിലൂടെ വ്യത്യസ്ത സാമൂഹിക ഐക്യദാർഢ്യങ്ങളെ ഒരു സാമൂഹികവസ്തുത എന്ന രീതിയിൽ ചർച്ചചെയ്യാമെന്നദ്ദേഹം തെളിയിച്ചു. വിവിധ സമൂഹങ്ങളെക്കുറിച്ചും സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെക്കുറിച്ചും വസ്തുനിഷ്ഠവും മതേതരവുമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപഗ്രഥനങ്ങൾ സമൂഹത്തിന്റെ ഒരു പുതിയ ശാസ്ത്രം എന്ന നിലയിൽ സമൂഹ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു വഴി തെളിച്ചു.

മാക്സ് വെബർ (Max Weber) (1864-1920)

1864 ഏപ്രിൽ 21-ന് ജർമനിയിലെ എർഫട്ട് എന്ന സ്ഥലത്തെ ഒരു പ്രഷ്യൻ കുടുംബത്തിൽ മാക്സ് വെബർ ജനിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ് മജിസ്ട്രേറ്റും രാഷ്ട്രീയക്കാരനും സ്വേച്ഛാധിപത്യത്തിന്റെ അനുകൂലിയും ബിസ്മാർക്കിന്റെ അനുയായിയുമായിരുന്നു. മാതാവ് ഹെയ്ഡൽബർഗിലെ പുരോഗമനചിന്താഗതിയുള്ള പ്രശസ്തമായ ഒരു കുടുംബത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്നു.

1882: നിയമപഠനത്തിനുവേണ്ടി ഹെയ്ഡൽബർഗിലേക്കു പോയി.

1884: ഗോട്ടിംഗൻ (Gottingen), ബെർലിൻ എന്നീ സർവകലാശാലകളിൽ പഠിച്ചു.

1889: A Contribution to the History of Medieval Business Organization എന്ന ഗവേഷണപ്രബന്ധം ഡോക്റ്ററേറ്റിനു വേണ്ടി സമർപ്പിച്ചു.

1891: Roman Agrarian history and significance for public and private Law എന്ന പ്രബന്ധം സമർപ്പിച്ചു. ഈ പ്രബന്ധത്തിലൂടെയാണ് അദ്ദേഹം ഒരു അധ്യാപകനായി മാറുന്നത്.

1893: മെറിനീ സ്കാൻജറിനെ (Marianne Schintger) വിവാഹം കഴിച്ചു.

1894-96 ആദ്യം ഫ്രീബെർഗിലും പിന്നീട് ഹെയ്ഡൽബർഗിലും സാമ്പത്തികശാസ്ത്ര പ്രഫസറായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു.

1897-1901: നാഡീസംബന്ധമായ രോഗം ബാധിച്ച് കിടപ്പിലാവുകയും ജോലിചെയ്യാൻ കഴിയാതെ പിന്നീട് റോമിലേക്കു പോവുകയും ചെയ്തു.

1901: ജോലിയിൽ തിരിച്ചെത്തി.

1903: ആർക്കൈവ്സ് ഫോർ സോഷ്യൽ സയൻസസ് ആന്റ് സോഷ്യൽ വെൽഫയർ എന്ന ജേണലിന്റെ അസോസിയേറ്റ് എഡിറ്ററായി.

1904: അമേരിക്കയിലേക്കു യാത്ര. പ്രോട്ടസ്റ്റന്റ് എതിക്സ് ആന്റ് ദി സ്പിരിറ്റ് ഓഫ് ക്യാപ്പിറ്റലിസം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

1919: മ്യൂണിക്ക് സർവകലാശാലയിൽ ഇക്കോണമിക്സ് പ്രഫസറായി.

1920: മരണം.

അദ്ദേഹത്തെ പ്രശസ്തനാക്കിയ എല്ലാ രചനകളും മരണശേഷം മാത്രമാണ് വിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെടുകയും പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തത്.

കാളൾ മാക്സിന്റെയും ദുർഖീമിന്റെയും സാമൂഹിക തൊഴിൽവിഭജനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വാദഗതികൾ താരതമ്യംചെയ്യുക. സമൂഹത്തിന്റെ പരിണാമത്തെക്കുറിച്ചും ഉൽപ്പാദനരംഗത്ത് സങ്കീർണമായ സാമൂഹികസംഘടനകളെക്കുറിച്ചും തൊഴിൽവിഭജനത്തെക്കുറിച്ചും വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങൾക്കിടയിൽ അതുണ്ടാക്കുന്ന അനിവാര്യമായ പരസ്പരാശ്രയത്വത്തെക്കുറിച്ചും ഇവർ രണ്ടുപേരും ഒരേ അഭിപ്രായം അംഗീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ദുർഖീം ഐക്യദാർഢ്യത്തിനു പ്രാധാന്യം നൽകുമ്പോൾ മാക്സ് സംഘർഷങ്ങൾക്കാണു പ്രാധാന്യം നൽകുന്നത്. ഇതേക്കുറിച്ച് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായമെന്താണ്? ആധുനികസമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മാക്സിന്റെ നിഗമനങ്ങൾ തെറ്റാണെന്നു നിങ്ങൾ കരുതുന്നുണ്ടോ? ഉദാഹരണത്തിന്, ജനങ്ങൾ വ്യത്യസ്ത വർഗപശ്ചാത്തലങ്ങളിൽ സംഘടനാതാൽപ്പര്യത്തോടെ ഒരുമിച്ചുകൂടുന്ന സാഹചര്യത്തെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കുന്നുണ്ടോ? മാക്സിന് ഇന്നും ഒരു സ്ഥാനം ഉണ്ടെന്ന പ്രതിവാദഗതി നിങ്ങൾ അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ടോ?

വ്യക്തിക്ക് കൂടുതൽ സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള ആധുനികസമൂഹത്തിൽ ദുർഖീമിന് തെറ്റുപറ്റിയെന്ന് നിങ്ങൾ കരുതുന്നുണ്ടോ? ഉദാഹരണത്തിന്, വസ്ത്രം, സംഗീതം പോലെയുള്ള പോപ്പുലർ ഫാഷനുകളെ ബഹുജനമാധ്യമങ്ങളുടെ പ്രചാരം മാനകവൽക്കരിച്ചു എന്നതു ശരിയാണോ? ഇന്നു വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങളിലും രാഷ്ട്രങ്ങളിലും പ്രദേശങ്ങളിലുമുള്ള ജനങ്ങൾ മുൻകാലങ്ങളേക്കാൾ ഒരേ സംഗീതം ശ്രവിക്കാനും ഒരേതരത്തിലുള്ള വസ്ത്രം ധരിക്കാനും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നുണ്ടോ? ഇതിൽനിന്നു ദുർഖീമിന് തെറ്റുപറ്റിയെന്നു തോന്നുണ്ടോ? ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ അനുകൂലമായും പ്രതികൂലമായുമുള്ള വാദഗതികൾ എന്തായിരിക്കും?

ഓർക്കുക, സമൂഹശാസ്ത്രം ഗണിതശാസ്ത്രം പോലെ ഒരേയൊരു മറുപടിമാത്രം നൽകുന്നതല്ല. മനുഷ്യരെ സംബന്ധിച്ചും സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുമുള്ളതെല്ലാം ഒന്നിൽ കൂടുതൽ ശരിയുത്തരങ്ങൾക്ക് സാധ്യതയുള്ളവയാണ്. അഥവാ ഒരു സാഹചര്യത്തിൽ ശരിയാവുന്നത് മറ്റൊരു സാഹചര്യത്തിൽ തെറ്റായിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗികമായി ശരിയോ തെറ്റോ ആയിരിക്കും. മറ്റൊരുതരത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ സാമൂഹികലോകം അതീവസങ്കീർണമാണ്. അത് സമയത്തിനും സ്ഥലത്തിനുമനുസരിച്ച് മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഒരു ഉത്തരം ഒരു പ്രത്യേക സാഹചര്യത്തിൽ ശരിയോ തെറ്റോ ആകുന്നതെങ്ങനെയെന്നതിനെക്കുറിച്ചു ശ്രദ്ധാപൂർവം പഠിക്കുക എന്നത് ഏറെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നു.

ജർമൻ സാമൂഹികചിന്തകനായ മാക്സ് വെബർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലെ പ്രഗല്ഭരിലൊരാളായിരുന്നു. ഏറെക്കാലം ശാരീരികവും മാനസികവുമായ രോഗം ബാധിച്ചിട്ടും സമൂഹശാസ്ത്രരചനകളിൽ മികച്ച സംഭാവനകൾ നൽകി. പലവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹം രചനകൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും സാമൂഹികപെരുമാറ്റത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യാഖ്യാനാത്മക സമൂഹശാസ്ത്രരൂപത്തിലും ശക്തി, ആധിപത്യം എന്നീ വിഷയങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റൊരു പ്രധാന പഠനം ആധുനികസമൂഹത്തിലെ യുക്തിവൽക്കരണ (Rationalisation) പ്രക്രിയയെക്കുറിച്ചും ലോകത്തിലെ വ്യത്യസ്ത മതങ്ങൾ ഈ പ്രക്രിയയുമായി എങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നതിനെക്കുറിച്ചുമാണ്.

മാക്സ് വെബറും വ്യാഖ്യാനാത്മക സമൂഹശാസ്ത്രവും (Max Weber and Interpretive Sociology)

സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ ആത്യന്തിക ലക്ഷ്യം സാമൂഹികപെരുമാറ്റങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനിച്ചു മനസ്സിലാക്കലാണെന്ന് വെബർ വാദിച്ചു. ഭൗതികലോകത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന പ്രകൃതി നിയമങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യമുള്ള പ്രകൃതിശാസ്ത്രങ്ങളിൽനിന്നു തികച്ചും വ്യത്യസ്തമാണിത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ മുഖ്യപ്രതിപാദ്യ വിഷയം സാമൂഹികപെരുമാറ്റമാണ് (Social action). മനുഷ്യ പെരുമാറ്റങ്ങൾക്ക് നിഷ്ഠമായ അർഥങ്ങളുള്ളതുകൊണ്ടുതന്നെ സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ അന്വേഷണരീതികൾ പ്രകൃതി ശാസ്ത്രത്തിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമാണ്. മനുഷ്യരുടെ അർഥവത്തായ എല്ലാ സ്വഭാവങ്ങളും സാമൂഹികപെരുമാറ്റമാണെന്ന് വെബർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതായത്, പെരുമാറ്റം അർഥവത്തായിരിക്കും. സാമൂഹികപെരുമാറ്റത്തെക്കുറിച്ചു പഠിക്കുമ്പോൾ പ്രവർത്തകർ പ്രവർത്തനത്തിനു കൽപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അർഥം കണ്ടുപിടിക്കുക എന്നതാണ് സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ മുഖ്യചുമതല. ഈ ചുമതല നിറവേറ്റാൻ കഴിയണമെങ്കിൽ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ സ്വയംതന്നെ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ അർഥം സങ്കൽപ്പിച്ചെടുക്കണം. സഹഭാവധാരണയെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യവസ്ഥാപിതമായ പഠനമാണ് സമൂഹശാസ്ത്രം. അതായത്, ഈ ധാരണയുടെ അടിസ്ഥാനം സഹതാപമല്ല (Sympathy), സഹഭാവമാണ് (Empathy). സാമൂഹികപ്രവർത്തകർക്കു പിറകിലുള്ള പ്രേരണകളും ആത്മനിഷ്ഠമായ അർഥങ്ങളും മനസ്സിലാക്കാൻ സഹഭാവധാരണ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നു.

സമൂഹശാസ്ത്രങ്ങൾ വളർത്തിയെടുക്കേണ്ട പ്രത്യേകവും സങ്കീർണവുമായ വസ്തു നിഷ്ഠതയെക്കുറിച്ച് ആദ്യമായി ചർച്ചചെയ്തത് മാക്സ് വെബറാണ്. സാമൂഹികലോകം സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് ആത്മനിഷ്ഠാപരമായ മാനുഷികാർഥങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ, വികാരങ്ങൾ, മുൻവിധികൾ, ആശയങ്ങൾ എന്നിവയിന്മേലാണ്. ഈ ലോകത്തെക്കുറിച്ചു പഠിക്കാൻ സമൂഹശാസ് ത്രങ്ങൾക്ക് ആത്മനിഷ്ഠപരമായ അർഥങ്ങൾ ചർച്ചചെയ്യൽ അനിവാര്യമാണ്. ഈ അർഥങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനും കൃത്യമായി വിശദീകരിക്കുന്നതിനും സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ സഹഭാവധാരണ എന്ന അന്വേഷണ രീതി തുടർച്ചയായി പ്രയോഗിക്കേണ്ടിവരും. ആത്മനിഷ്ഠമായ വസ്തുതകളെക്കുറിച്ചാണ് നടത്തുന്നതെങ്കിലും ഈ അന്വേഷണങ്ങൾ വസ്തുനിഷ്ഠമാണ്.

സമൂഹത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെ (Social Actor) പ്രേരണകളും ആത്മനിഷ്ഠമായ അർഥങ്ങളും സത്യസന്ധമായി രേഖപ്പെടുത്താൻ സഹ ഭാവധാരണ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞന്റെ വ്യക്തിപരമായ അഭിപ്രായങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളും ഈ പ്രക്രിയയെ ഒരുതരത്തിലും സ്വാധീനിക്കാൻ പാടില്ല.

സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ മറ്റുള്ളവരുടെ ആത്മനിഷ്ഠമായ വികാരങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുകയാണു വേണ്ടത്. അല്ലാതെ വിധിയെഴുതുകയല്ല. ഇത്തരത്തിലുള്ള വസ്തുനിഷ്ഠതയെ വെബർ മൂല്യനിരപേക്ഷത (Value Neutrality) എന്നാണു വിളിച്ചത്.

സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ ആത്മനിഷ്ഠമായ മൂല്യങ്ങളെ സ്വന്തം വികാരങ്ങളുടെയോ അഭിപ്രായങ്ങളുടെയോ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെടാതെ നിഷ്പക്ഷമായി രേഖപ്പെടുത്തണം. ആത്മനിഷ്ഠമായ വിശ്വാസങ്ങളും മുൻവിധികളുമുള്ള സമൂഹത്തിലെ അംഗമായ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞന് ഇത് ഏറെ പ്രയാസകരമാണെന്ന് വെബർ അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ട്. മറ്റുള്ളവരുടെ മൂല്യങ്ങളും കാഴ്ച

പ്പാടുകളും വിശദീകരിക്കുമ്പോൾ മൂല്യ നിരപേക്ഷത പാലിക്കാൻ സമൂഹശാസ്ത്ര ജ്ഞർ സ്വയം വലിയതോതിൽ അച്ചടക്കം പാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ അവൻ ചില ഉറച്ച തീരുമാനങ്ങൾ (Iron will) എടുക്കേണ്ടിവരും.

സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തിൽ സഹഭാവ ധാരണ കൂടാതെ ആദർശമാതൃക (Ideal type) എന്നൊരു രീതിശാസ്ത്രപരമായ പഠനരീതി വെബർ നിർദേശിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു സാമൂഹി കപ്രതിഭാസത്തിന്റെ മുഖ്യസവിശേഷതകൾ ഉയർത്തിക്കാണിക്കുന്ന യുക്തിപരമായ സ്ഥിരത പുലർത്തുന്ന മാതൃകകളാണ് ആദർശമാതൃകകൾ. യാഥാർഥ്യങ്ങളെ പുനരുൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം ആശയ പരമായി അപഗ്രഥിക്കാനാണ് ഈ ടൂൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ആദർശമാതൃകയിൽ സാമൂഹികപ്രതിഭാസത്തിന്റെ അപഗ്രഥന തലത്തിൽ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന സവിശേ ഷതകൾ പെരുപ്പിച്ചു കാണിക്കുകയും അല്ലാ ത്തവ അവഗണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ വിശാല അർഥത്തിൽ വിലയിരുത്തുമ്പോൾ ആദർശമാതൃകകൾ യാഥാർഥ്യവുമായി പൊരു ത്തപ്പെട്ടുപോകുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ പ്രധാന ജോലി സാമൂഹികപ്രതിഭാസത്തിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതകളും ബന്ധങ്ങളും അപഗ്രഥനം ചെയ്യാൻ സഹായിക്കലാണ്. ഒരു ആദർശമാതൃകയെ വിലയിരുത്തുന്നത് വിവ രണത്തിൽ അതു പാലിക്കുന്ന കൃത്യതയു ടെയും സമഗ്രതയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ അല്ല, കാര്യങ്ങൾ അപഗ്രഥിക്കുന്നതിനും മനസ്സിലാക്കുന്നതിനും അത് എത്രത്തോളം സഹായകമാണ് എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാന ത്തിലാണ്.

വ്യത്യസ്ത നാഗരികതകളിലെ സാമൂഹിക ലോകവും ലോകമതങ്ങളുടെ മൂല്യങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വിശകലനം ചെയ്യാൻ വെബർ ആദർശമാതൃക ഉപയോഗപ്പെടു ത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് വെബർ ക്രിസ്തുമതത്തിലെ പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് വിഭാഗങ്ങളുടെ മൂല്യങ്ങൾ യൂറോപ്പിൽ മുതലാളിത്തത്തിന്റെ വളർച്ചയെ ഏറെ സ്വാധീനിച്ചു എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്.

ആദർശമാതൃക ഉപയോഗിച്ച് വെബർ അധികാരത്തെ പരമ്പരാഗതം (traditional) , വ്യക്തിപ്രഭാവം (charismatic), യുക്തിപരവും (Rational) നിയമപരവുമായ (Legal) അധികാരം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നായി തിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിൽ പരമ്പരാഗത അധികാരത്തിന്റെ ഉറവിടം ആചാരങ്ങളും കീഴ്‌വഴക്കങ്ങളുമാണ്. ദിവ്യ സ്രോതസ്സുകളിൽനിന്നോ അല്ലെങ്കിൽ ദൈവത്തിൽനിന്നോ ലഭിക്കുന്ന അംഗീകാ രത്തെ വ്യക്തിപ്രഭാവ അധികാരമെന്നു വിളിക്കാം. യുക്തിപരവും നിയമപരവുമായ അധികാരം നിയമത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ്. ഇത് ആധുനികസമൂഹത്തിന്റെ സവിശേഷത യുമാണ്. ലിഖിതമായ നിയമങ്ങളുടെയും ചട്ടങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇവ നിലകൊള്ളുന്നത്. അതു നടപ്പിലാക്കു ന്നതിനുള്ള ചുമതല ഉദ്യോഗസ്ഥരിൽ നിക്ഷിപ്തമാണ്.

ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദം (Bureaucracy)

സ്വകാര്യജീവിതത്തിൽനിന്നു തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ ഒരു സംഘാടനരീതിയാണ് ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദം. പൊതുമേഖലയിലുള്ള പെരുമാറ്റരീതികൾ ചില ബാഹ്യരീതി കളിലൂടെയും നിയമങ്ങളിലൂടെയും നിയ ന്ത്രണങ്ങളിലൂടെയും നടപ്പാക്കുന്നു എന്ന താണ് ഇതിന്റെ പ്രത്യേകത. കൂടാതെ ഒരു പൊതുസ്ഥാപനം എന്ന നിലയ്ക്ക് ഉദ്യോഗസ്ഥ വൃന്ദം ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ അധികാരത്തെ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളുടെ പേരിൽ നിയന്ത്രി ക്കുന്നു. ഇത് ഒരിക്കലും അവർക്ക് പരമാധി കാരം നൽകുന്നില്ല.

താഴെ പറയുന്നവയാണ് ഉദ്യോഗസ്ഥ വൃന്ദത്തിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതകൾ

1. ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ പ്രവർത്തനം (Functioning of officials)
2. സ്ഥാനങ്ങളുടെ ശ്രേണീകരണം (Hierarchical ordering of positions)
3. ലിഖിതപ്രമാണത്തിൻമേലുള്ള ആശ്രയത്വം (Reliance on written documents)
4. ഓഫീസ് നടത്തിപ്പ് (Office Management)
5. ഓഫീസിലെ പെരുമാറ്റം (Conduct in office)

ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ പ്രവർത്തനം: ബ്യൂറോക്രസിയിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കു നിയമത്താൽ നിർവചിക്കപ്പെട്ട നിശ്ചിത അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കും. അത് നിയമങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും. ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തിലെ ദൈനംദിനപ്രവർത്തനങ്ങൾ ഔദ്യോഗികചുമതലകളായി വീതിച്ചു കൊടുക്കും. കൂടാതെ ഉന്നതാധികാരികളുടെ കല്പനകൾ കീഴുദ്യോഗസ്ഥർ കൃത്യമായി നടപ്പിലാക്കുകയും വേണം. നിശ്ചിതയോഗ്യത യുള്ളവരെ മാത്രമേ ചുമതലാനിർവഹണത്തിന് നിയമിക്കുകയുള്ളൂ. ഉദ്യോഗസ്ഥ വൃന്ദത്തിലെ ഔദ്യോഗികപദവികൾ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ കാലാവധി കഴിഞ്ഞാലും നില നിൽക്കും.

സ്ഥാനങ്ങളുടെ ശ്രേണീകരണം

അധികാരവും ഓഫീസും ശ്രേണീബന്ധിതമാണ്. ഇതിൽ ഉയർന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കെതിരെയുള്ള തീരുമാനങ്ങൾ തൃപ്തികരമല്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് മേലധികാരിക്കൾക്ക് അപ്പീൽ നൽകാൻ അധികാരമുണ്ടായിരിക്കും.

ലിഖിതപ്രമാണത്തിലുള്ള ആശ്രയത്വം

ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തിലെ ഭരണ നിർവഹണം നടക്കുന്നതു രേഖകളായി സൂക്ഷിക്കപ്പെടുന്ന ലിഖിതപ്രമാണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. ഇത്തരത്തിൽ സഞ്ചിതമായ പല തീരുമാനങ്ങളും ഓഫീസുകളിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെടും. ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ഔദ്യോഗികമേഖല സ്വകാര്യജീവിതത്തിൽനിന്നു വേർതിരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണിത്.

ഓഫീസ് നടത്തിപ്പ്

ഓഫീസ് നടത്തിപ്പ് സവിശേഷവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു ആധുനിക പ്രവർത്തനമാണ്. അതിനാൽ പരിശീലനം ലഭിച്ച വിദഗ്ധരായ വ്യക്തികളുടെ സേവനം ഇതിനാവശ്യമാണ്.

ഓഫീസിലെ പെരുമാറ്റം

ഔദ്യോഗികപ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നതിന് ഓഫീസ് സമയത്തേക്കാൾ കൂടുതൽ സമയശ്രദ്ധ ആവശ്യമാണ്. അതു കൊണ്ട് ഒരുദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഓഫീസിലുള്ള പെരുമാറ്റത്തെ നിയന്ത്രിക്കാൻ ചില നിയ മങ്ങളും ചട്ടങ്ങളുമുണ്ട്. ഇത് അയാളുടെ/അവളുടെ ഓഫീസിലുള്ള പെരുമാറ്റരീതിയെ സ്വകാര്യ മണ്ഡലത്തിലുള്ള പെരുമാറ്റരീതിയിൽ നിന്നു വേർതിരിക്കുന്നു. ഈ പെരുമാറ്റ ച്ചട്ടങ്ങളും നിയന്ത്രണങ്ങളും നിയമാനു സൃതമായതിനാൽ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് ഉത്തരം നൽകാൻ ബാധ്യതയുണ്ട്.

രാഷ്ട്രീയാധികാരത്തിന്റെ ആധുനികരൂപമായിട്ടാണ് വെബർ ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരു വ്യക്തിയുടെ കഴിവും പരിശീലനവും ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളും അതു നടപ്പിലാക്കുന്ന അധികാരികൾ എങ്ങനെയാണ് അംഗീകരിക്കുന്നത് എന്നദ്ദേഹം ഇവിടെ വരച്ചുകാണിക്കുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ചുമതലകളും അധികാരങ്ങളും നിയമങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിധി നിർണയിക്കപ്പെട്ടതുകൊണ്ടുതന്നെ പൊതുമണ്ഡലങ്ങളിൽ അവരുടെ ഗുണഭോക്താക്കളോട് അവരെപ്പോഴും വിധേയരായിരിക്കും.

താഴെ കൊടുത്തവ വെബറിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തിന്റെ പരിധിയിൽ എത്രത്തോളം വരുന്നു എന്നു വിലയിരുത്തുക.

1. നിങ്ങളുടെ ക്ലാസ്മുറി
2. നിങ്ങളുടെ വിദ്യാലയം
3. ഒരു ഫുട്ബോൾ ടീം
4. ഒരു ഗ്രാമസഭ
5. ഒരു സിനിമാതാരത്തിന്റെ ഫാൻസ് അസോസിയേഷൻ
6. ഒരു കൂട്ടുകുടുംബം
8. ഒരു ഗ്രാമസമുദായം
9. ഒരു കപ്പലിലെ യാത്രാസംഘം
10. ഒരു കുറ്റവാളിസംഘം
11. ഒരു മതനേതാവിന്റെ അനുയായികൾ
12. ഒരു തിയേറ്ററിൽ സിനിമകാണുന്നവർ

ഇവയിൽ ഏതൊക്കെയാണ് ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്? കാരണങ്ങൾ ചർച്ചചെയ്യുക. ചർച്ചയിലെ യോജിപ്പുകളും വിയോജിപ്പുകളും ശ്രദ്ധിക്കുക.

അൽപ്പംകൂടി...

പാശ്ചാത്യ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ

കാൾ മാക്സ്: വിപ്ലവകാരിയായ സമാജവാദി (Socialist). വിമർശനാത്മക യാഥാർഥ്യവാദദർശന കാഴ്ചപ്പാടിൽ മുതലാളിത്തത്തിന്റെയും വർഗത്തിന്റെയും ചരിത്ര-ഭൗതികവാദ സങ്കൽപ്പനങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു.

എമിൽ ദുർഖീം: ഒരു പ്രജാധിപത്യ (Republican Reformist Liberal) പരിഷ്കരണ ഉദാരമതി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമൂഹശാസ്ത്രരീതികളുടെ നവ ഗുണാത്മക ചട്ടങ്ങൾ (neo- positivist rules) ഐക്യദാർഢ്യം, ക്രമരാഹിത്യം, തൊഴിൽവിഭജനം, സംഘടിതക്ഷോഭം (Collective effervescence) എന്നീ ആശയങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിൽ സഹായിച്ചു.

മാക്സ് വൈബർ:ഒരു അശുഭാപ്തിവിശ്വാസ 'സന്മാർഗ' ഉദാരമതി (Pessimistic 'ethical' liberal). മൂല്യോചിത ആദർശമാതൃകയുടെ നവ-കാന്ത്യൻ (Neo-kantian) വിജ്ഞാനസിദ്ധാന്തത്തിന്റെ ചട്ടക്കൂടിൽ നിന്നാണ് അദ്ദേഹം സംസ്കാരം, സാമ്പത്തികവ്യവസ്ഥ, ശക്തി എന്നിവയുടെ ബഹുമുഖപഠനങ്ങൾ നടത്തിയത്.

Reference

Korgen. K.O. (*et al*) 2009. The Engaged Sociologist. USA, Pine Forge Press

അന്യവൽക്കരണം (Alienation)

ഉൽപ്പാദനപ്രക്രിയിൽനിന്നും തൊഴിലിൽനിന്നും ഉൽപ്പന്നത്തിൽനിന്നും പ്രകൃതിയിൽനിന്നും എന്തിനേറെ, അവനവനിൽനിന്നുതന്നെയും മാറ്റിനിർത്തപ്പെടുന്ന മുതലാളിത്തത്തിലെ അവസ്ഥ.

ജ്ഞാനോദയം (Enlightenment)

പണ്ഡിതന്മാരാൽ മതപ്രമാണങ്ങൾ തള്ളിക്കളയപ്പെട്ട പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിൽ യുക്തിചിന്തയെ സത്യാന്വേഷണത്തിന്റെ ശരിയായ മാർഗമായിക്കണ്ടും മനുഷ്യനെ കേന്ദ്രസ്ഥാനത്തുനിർത്തിയും നടത്തപ്പെട്ട സാമൂഹിക ഇടപെടൽ.

സാമൂഹികവസ്തുത (Social Fact)

വ്യക്തികളാൽ നിർമിതമല്ലാത്ത സാമൂഹികയഥാർഥ്യങ്ങളുടെയും പെരുമാറ്റത്തിന്റെയും വിശ്വാസങ്ങളുടെയും കൂട്ടായ ക്രമങ്ങൾ **(Collective Pattern)** എന്നാൽ വ്യക്തികളിൽ സമർദം ചെലുത്തുകയും പെരുമാറ്റങ്ങളെ സ്വാധീനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഉൽപ്പാദനോപാധി (Mode of Production)

നീണ്ടകാലം നിലനിന്ന ഭൗതിക ഉൽപ്പാദനവ്യവസ്ഥ. ഓരോ ഉൽപ്പാദനോപാധിയും ഉൽപ്പാദനരീതികളാലും ഉൽപ്പാദനബന്ധങ്ങളാലും വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കാര്യാലയം (Office)

ഉദ്യോഗസ്ഥമേധാവിത്വത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ വ്യക്തമായ അധികാരശക്തിയോടും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളോടുംകൂടിയ അനൗപചാരിക അധികാരമുള്ള അമൂർത്തമായ പൊതുസ്ഥാനം. അവിടെ നിയമിക്കപ്പെട്ട വ്യക്തികൾക്കതീതമായ നിലനിൽപ്പ് ആ കാര്യാലയത്തിനുണ്ട്.

1. സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ വളർച്ചയ്ക്ക് ജ്ഞാനോദയത്തിന്റെ ആവശ്യകത എന്ത്?
2. സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിന് വ്യാവസായികവിപ്ലവത്തിന്റെ സ്വാധീനങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
3. ഉൽപ്പാദനോപാധികളുടെ ഘടകങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
4. മാക്സിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ വർഗങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടാണ് സംഘർഷത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നത്?
5. സാമൂഹികവസ്തുതകൾ എന്നാലെന്ത്? അവയെ എങ്ങനെ തിരിച്ചറിയാം?
6. യാന്ത്രിക ഐക്യദാർഢ്യവും ജൈവ ഐക്യദാർഢ്യവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
7. സാമൂഹിക ഐക്യദാർഢ്യത്തിന്റെ സൂചകങ്ങൾ സദാചാരനിയമമാണെന്ന് ഉദാഹരണസഹിതം വിശദീകരിക്കുക.
8. ഉദ്യോഗസ്ഥവൃന്ദത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനലക്ഷണങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
9. സാമൂഹ്യശാസ്ത്രത്തിലെ (Social Science) വസ്തുനിഷ്ഠതയുടെ പ്രത്യേകതകൾ അല്ലെങ്കിൽ വ്യത്യസ്തത എന്താണ്?
10. ഇന്ത്യൻ സമകാലീനകാലഘട്ടത്തിൽ സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ രൂപീകരണത്തിലേക്കു നയിച്ച ആശയങ്ങളോ സിദ്ധാന്തങ്ങളോ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് എഴുതുക.
11. ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ച് മാക്സും വെബറും എഴുതിയത് വിവരിക്കുക.
12. പഴയ ചിന്തകരുടെ രചനകൾ നാം പഠിക്കുന്നതെന്തിനാണ്? അവ പഠിക്കാതിരിക്കാനുള്ള ചില കാരണങ്ങൾകൂടി കണ്ടെത്തുക.

BENDIX, REINHARD. 1960. *Max Weber: An Intellectual Portrait.* Anchor Books, New York

DURKHEIM, EMILE. 1964. *The Division of Labour in Society*, (trans. By George Simpson), Macmillan, New York

IGNOU. 2004. ESO 13-1: *Early Sociology,* IGNOU, New Delhi